

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 339/04-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., bytom S. Š., ktorou namieta porušenie jeho základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 2, čl. 19, čl. 36 písm. b), čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 40, čl. 46 ods. 3, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 S 235/00, za účasti Krajského súdu v Prešove, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2004 doručená sťažnosť J. Š., bytom S. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 2, čl. 19, čl. 36 písm. b), čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 40, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 S 235/00.

Zo sťažnosti vyplýva, že k porušeniu označených základných práv sťažovateľa malo dôjsť postupom krajského súdu v konaní o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne v Bratislave (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) sp. zn. 421 213 7260 z 23. marca 2000, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o invalidný dôchodok z dôvodu, že nie je invalidný v zmysle § 29 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, ale je naďalej len čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 písm. b) uvedeného zákona.

V závere sťažnosti sťažovateľ uviedol *„Žiadam advokáta nech všetko dopíše a zdokladuje“*.

Keďže pre posúdenie celkovej príjmovej situácie a majetkových pomerov sťažovateľa pre účely ustanovenia právneho zástupcu z radov advokátov, ktorého odmenu by znášal štát, považoval ústavný súd za potrebné predloženie potvrdenia o jeho osobných, zárobkových a majetkových pomeroch, zaslal mu 24. augusta 2004 príslušné tlačivo s tým, aby mu ho vyplnené a potvrdené vrátil v stanovenej lehote.

Pretože sťažovateľ v sťažnosti namietal najmä porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd ho zároveň výzvou z 24. augusta 2004 upozornil na svoju konštantnú judikatúru, ako aj na ustanovenie § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého nie je sťažnosť prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov. V nadväznosti na to vyzval ústavný súd sťažovateľa, aby preukázal, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu využil právny prostriedok, na uplatnenie ktorého má právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej

národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) v spojení s § 6 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“), t. j. aby preukázal, že v súlade s citovanými zákonmi podal sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní orgánu štátnej správy súdov (v tomto prípade predsedovi krajského súdu).

Na uvedenú výzvu z 24. augusta 2004 odpovedal sťažovateľ listom doručeným ústavnému súdu 9. septembra 2004, v prílohe ktorého mu zaslal vyplnené potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na účely ustanovenia advokáta v konaní o sťažnosti a rozšíril sťažnosť aj o námietku porušenia čl. 46 ods. 3 ústavy, porušenie ktorého v pôvodnej sťažnosti nenamietal. Na výzvu ústavného súdu na predloženie dôkazu o splnení povinnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažovateľ nereagoval.

Ústavný súd preto požiadal listom z 5. októbra 2004 predsedu krajského súdu, aby mu oznámil, či sťažovateľ využil možnosť podať sťažnosť na prietahy v konaní podľa citovaných ustanovení zákona o štátnej správe súdov a zákona o súdoch a sudcoch. V odpovedi na túto žiadosť mu podpredseda krajského súdu listom sp. zn. Spr 1659/04 z 19. októbra 2004 oznámil, že sťažovateľ túto možnosť nevyužil.

Ústavný súd si vyžiadal spis krajského súdu sp. zn. 3 S 235/00, ktorý mu bol doručený 29. septembra 2004, a oboznámil sa s jeho obsahom. Z preskúmaného spisu vyplynulo, že v priebehu konania pred krajským súdom bol sťažovateľovi rozhodnutím Sociálnej poisťovne sp. zn. 421 213 7260 z 8. januára 2002 priznaný invalidný dôchodok, pričom za deň vzniku invalidity bol určený 7. september 2001. Sťažovateľ však tvrdil, že všetky zdravotné ťažkosti, pre ktoré bol uznaný za invalidného, mal už pred týmto dátumom, a preto by mal byť podľa neho začiatok jeho invalidity určený už od 6. februára 2000. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 S 235/00 zo 14. januára 2003 preskúmané rozhodnutie Sociálnej poisťovne sp. zn.

421 213 7260 z 23. marca 2000 v spojení s rozhodnutím rovnakej spisovej značky z 8. januára 2002 potvrdil.

Na základe odvolania sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1 So 119/03 z 29. októbra 2003 napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie konštatujúc, že *„V odvolacom konaní z dávkového spisu navrhovateľa vyplynulo, že odporkyňa po rozhodnutí súdu prvého stupňa vydala rozhodnutie z 23. mája 2003 číslo 421 213 7260, ktorým opätovne zmenila napadnuté rozhodnutie. Pretože toto rozhodnutie odporkyne sa týka tej iste dávky dôchodkového zabezpečenia, o ktorej nebolo doposiaľ právoplatne rozhodnuté, stalo sa doručením navrhovateľovi tiež predmetom daného konania a podlieha preto preskúmaniu súdu v tomto konaní. S ohľadom na takto zistené rozšírenie predmetu preskúmania neboli potom v tomto odvolacom konaní podmienky ani pre potvrdenie, ani pre zmenu odvolaním napadnutého rozsudku, lebo v súlade so zásadou dvojinstančnosti súdneho konania vo veciach dôchodkového zabezpečenia treba, aby vecná správnosť rozhodnutia odporkyne bola posúdená už v prvostupňovom súdnom konaní a aby v ňom bolo rozhodnuté o celom predmete preskúmanacieho konania. Z uvedených dôvodov nemal odvolací súd inú možnosť, než napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť podľa § 221 ods. 1 O. s. p. a podľa § 221 ods. 1 O. s. p. vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Za dôvod pre zrušenie napadnutého rozsudku považoval odvolací súd aj skutkové zistenia súdu prvého stupňa, ktoré mu nedávali dostatočný podklad pre preskúmanie správnosti rozhodnutia odporkyne“ (...).*

Krajský súd po vrátení veci na ďalšie konanie doplnil dokazovanie v zmysle usmernenia a právneho názoru odvolacieho súdu a následne rozsudkom sp. zn. 3 S 235/00 z 23. septembra 2004 potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne sp. zn. 421 213 7260 z 23. marca 2000 v spojení s rozhodnutiami z 8. januára 2002, 23. mája 2002 a 18. marca 2004.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú vo vzťahu k namietanému článku ústavy splnené podmienky na konanie pred ním. Napriek tomu, že ústavný súd sťažovateľa v liste 24. augusta 2004 výslovne vyzval, aby mu predložil dôkaz o podaní sťažnosti na prietahy v konaní orgánu štátnej správy súdnictva (t. j. predsedovi krajského

súdu), sťažovateľ takýto dôkaz nepredložil, ani netvrdil, že tak urobil. Nevyužitie sťažnosti na prietahy v konaní sťažovateľom bolo potvrdené aj v citovanom liste podpredsedu krajského súdu z 19. októbra 2004.

Právny prostriedok, na uplatnenie ktorého má právo každý účastník konania podľa § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov, považuje ústavný súd v zmysle svojej stabilnej judikatúry za efektívny a účinný prostriedok ochrany účastníka konania pred takým postupom všeobecného súdu, ktorý sa vyznačuje zbytočnými prietahmi (napr. IV. ÚS 153/03).

Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť (§ 2, § 30, § 52, § 116 a § 118 citovaného zákona).

Sťažovateľ nepreukázal, že sa sťažoval podľa § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov v spojení s § 6 zákona o súdoch a sudcoch, ani netvrdil, že uvedenú podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde)

Keďže existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu sťažnosti, ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov v spojení s § 6 zákona o súdoch a sudcoch neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto rozhodol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že sťažnosť v tejto časti odmietol ako neprípustnú.

2. K namietanému porušeniu čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 2, čl. 19, čl. 36 písm. b), čl. 39 ods. 1 a 2 a čl. 40 ústavy

Podľa čl. 15 ods. 1 ústavy občania majú právo na život.

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému, či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochranu mena. Druhý odsek tohto článku ústavy garantuje každému právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Podľa tretieho odseku tohto článku ústavy má každý právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo zneužívaním údajov o svojej osobe.

Podľa čl. 36 písm. b) ústavy majú zamestnanci právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky a zákon im zabezpečuje ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskrimináciu v zamestnaní.

Článok 39 ods. 1 ústavy zaručuje občanom primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu. V zmysle druhého odseku tohto článku ústavy má každý, kto je v hmotnej núdzi, právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok.

Článok 40 ústavy garantuje každému právo na ochranu zdravia a právo na bezplatnú zdravotnícku starostlivosť na základe zdravotného poistenia a za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

Tieto základné práva nemôžu byť podľa názoru ústavného súdu porušené postupom všeobecných súdov, tak ako to namieta sťažovateľ, ak tieto súdy uplatňujú svoju právomoc podľa ústavy (čl. 142 ods. 1) a podľa zákona [(§ 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)].

Krajský súd ako vecne príslušný súd preskúmal v napadnutom konaní v správnom súdnictve podľa čl. 142 ods. 1 ústavy a § 7 a § 250l a nasl. OSP rozhodnutie Sociálnej poisťovne sp. zn. 421 213 7260 z 23. marca 2000 v spojení s rozhodnutiami z 8. januára 2002, 23. mája 2002 a 18. marca 2004. Takýto postup nemôže porušovať základné práva podľa čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 2, čl. 19, čl. 36 písm. b), čl. 39 ods. 1 a 2 a čl. 40 ústavy, keďže tento postup nemá žiaden súvis s garantovaním týchto základných práv. Ústavný súd pripomína, že postup všeobecných súdov zásadne preskúmava vtedy, ak sa namieta, že týmito postupmi boli porušené ústavnoprosné princípy uvedené v čl. 46 ods. 1 a 2 až čl. 50 ústavy.

Opierajúc sa o tieto závery, obsah sťažnosti, jej prílohy a obsah súvisiaceho súdneho spisu ústavný súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľa o porušení jeho základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 2, čl. 19, čl. 36 písm. b), čl. 39 ods. 1 a 2 a čl. 40 ústavy konštatuje, že krajský súd postupoval tak, že nie je reálne predpokladať, aby sa po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol prijať záver o porušení obsahu označených základných práv. Preto bola sťažnosť v tejto časti odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 3, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Sťažovateľ ďalej požaduje, aby ústavný súd vydal nález o porušení čl. 46 ods. 3 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní.

Podľa tohto článku ústavy má každý právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa názoru ústavného súdu tvrdený nesprávny úradný postup krajského súdu nemôže byť v príčinnej súvislosti s porušením práva na náhradu škody, pretože vznik práva na náhradu škody je dôsledkom vzniku škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom;

prípadným nesprávnym úradným postupom nedochádza k porušeniu tohto základného práva, ale k vzniku možnosti jeho uplatnenia v súlade s platnými právnymi predpismi.

Podľa čl. 47 ods. 2 má každý právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi (...) od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa § 30 OSP môže byť účastníkovi konania, u ktorého sú splnené predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, na jeho žiadosť ustanovený zástupca z radov advokátov. Ústavný súd na základe preskúmania obsahu súvisiaceho spisu nezistil, že by bol sťažovateľ v napadnutom konaní o ustanovenie právneho zástupcu požiadal.

Porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi vidí sťažovateľ v tom, že v jeho právnej veci rozhodoval „... *vždy iný samosudca: B., G., Ž.*“.

Z obsahu preskúmaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že právna vec sťažovateľa bola v ten istý deň, keď bol jeho návrh doručený krajskému súdu (7. júna 2000) v súlade s rozvrhom práce pridelená JUDr. M. B. Dňa 2. mája 2001 bola vec opatrením predsedu krajského súdu pridelená podľa § 2 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské sudy v znení neskorších predpisov do senátu JUDr. G. G. a rovnakým postupom došlo 4. januára 2002 k prideleniu veci JUDr. M. Ž.

K porušeniu základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy došlo podľa sťažovateľa tým, že mu nebolo umožnené oboznámiť sa s lekáorskými posudkami, ktoré slúžili ako dôkazné prostriedky pre rozhodovanie.

Zo súdneho spisu vzťahujúceho sa na túto vec vyplýva, že tento v zápisnici o jeho výsluchu uskutočnenom 19. novembra 2002 na dožiadanom Okresnom súde Poprad vyhlásil: „*Bol som oboznámený s posudkom Posudkovej komisie Sociálneho zabezpečenia Poprad zo 17. mája 2002 a z 2. júla 2002*“. Uvedená zápisnica je podpísaná sťažovateľom.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietne také porušenie práva alebo slobody, ktoré sa podľa okolností prípadu očividne nemohlo nastáť, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. III. ÚS 45/03).

Vychádzajúc z obsahu spisu krajského súdu sp. zn. 3 S 235/00 dospel ústavný súd k názoru, že medzi sťažovateľom namietaným postupom krajského súdu a tvrdeným porušením jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 3, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je vzhľadom na konkrétne okolnosti tohto prípadu daná príčinná súvislosť.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu, aby sa ústavný súd zaoberal žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu a ďalšími požiadavkami obsiahnutými v jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2004